

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΨΕΙΣ

Γράφει η Σοφία Ράλλη-Καθαρείου

ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΙΔΙΑΙΤΕΡΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι το σπουδαιότερο στοιχείο που συντείνει στον προσδιορισμό της πολιτισμικής ιδιαιτερότητας ενός λαού είναι η γλώσσα.

Εκφράζοντας την πάρα πάνω γνώμη, διατυπώνω πρωτίστως την άποψη ότι ο όρος «πολιτισμική ιδιαιτερότητα» είναι μια θετική αναφορά στην μαζική ιδιότητα ανθρώπων που μερίζονται κοινά χαρακτηριστικά πολιτισμικής και γλωσσικής παράδοσης που τους προσδιορίζει και διαφοροποιεί από άλλους.

Η διαφορά γλώσσας στο παγκόσμιο προσκάνιο των διεθνών σχέσεων, αυτή καθεαυτή δεν είναι αιτία διαμάχης ή έλλειψης κατανόησης, αλλά η χρήση μιας γλώσσας για προπαγανδιστικούς σκοπούς ή η επιβολή της ενάντια στην βούληση ενός λαού μπορεί να γίνει αιτία σοβαρών συγκρούσεων.

Κατά την σύγχρονη αντίληψη των κοινωνιολόγων, η διαφορά της γλώσσας μεταξύ λαών, μπορεί να καταστεί και ένα σημείο έλξης, μια πρόκληση για βαθύτερη εξερεύνηση και κατανόηση της διαφοράς με τον ξένο πολιτισμό.

Στην εποχή της επικοινωνιακής επανάστασης ερχόμαστε σε επαφή με μια γλωσσική πολυμορφία και αυτό μπορεί να γίνει αιτία να ανοίξουμε μια νέα πόρτα, από της πάμπολλες που ανοίγονται μπροστά μας για να οδηγηθούμε στην ουσιαστική προσέγγιση των εθνών.

Σήμερα είναι επιβεβλημένη ευθύνη όλων μας, ως κατοίκων ενός κόσμου κοινών αναγκών, να καταλάβουμε ποιες είναι διαφορές επιφανείας και ποια είναι η σημασία του κοινού παρανομαστί που υποβασιάζει την άν-

θρωπότητα της οποίας είμαστε όλοι παιδιά.

Βέβαια, κάτω από την πραγματικότητα της αλληλεξάρτησης του ενοποιημένου πλανήτη κοινών συμφερόντων και στόχων η Γη ολάκερη γίνεται ένα κοινό περιβάλλον που εμπιέχει ομάδες διαφορετικών ανθρώπων που είναι αναγκασμένοι να ζήσουν από τα προϊόντα που παράγει το περιβάλλον αυτό.

Εμείς οι γείτονες και συγγάτοικοι στο εύφορο χωράφι της Μάνας Γής, με τις διαφορετικές γλώσσες μας, με τους παράξενους τρόπους της ζωής μας αποτελούμε τα πολύχρωμα πετράδια ενός θαυμαστού μωσαϊκού.

Αυτό το θαυμάσιο ψηφιδωτό πολυπολιτισμού και πολυγλωσσίας απειλείται με αφανισμό αν δεν καταλάβουμε όλοι την αξία της διαφοράς. Μια καλή μου φίλη η κυρία Σαμαρά, μου έστειλε κάποτε ένα περιπούδα στο άρθρο έγραφε ότι οι προ-οπτικές αφανισμού των μισών ομιλουμένων γλωσσών του κόσμου είναι δεδομένες. Εγώ προσωπικά δεν πιστεύω κάτι τέτοιο γιατί σήμερα όσο αυξάνει η επαφή μας με τους λαούς των εθνών αυξάνει και η περιέργειά μας για διερεύνηση και διατήρηση των γλωσσών, ιδίως των προφορικών γλωσσών που δεν έχουν αφήσει «γραπτά ντοκουμέντα», οπότε βρισκόμαστε πολλές φορές σε σοβαρές προσπάθειες φωνολογικής καταγραφής αυτών των γλωσσών.

Δεν υπάρχει όμως αμφιβολία ότι η αιτία που συντελεί στην μείωση της γλωσσικής πολυμορφίας είναι η διαδικασία της μαζικής μετανάστευσης όπου οι αριθμητικά μειονεκτούσες ομάδες μεταναστών χάνουν σταδιακά την χρήση της μητρικής τους

γλώσσας, εφ' όσον οι κανόνες της επιβίωσής τους επιβάλλουν κατά το μάλλον και ήττον τη αφομοίωσή τους με το περιβάλλον υποδοχής. Εμείς οι Έλληνες της Αυστραλίας καταλαβαίνουμε σε ποιο βαθμό έχουμε υποστεί γλωσσική αλλοτρίωση. Βλέπετε, ο βαθμός της επιτυχημένης ή όχι εγκατάστασής μας στην Αυστραλία, είναι ανάλογος με τον βαθμό της ικανότητάς μας να επικοινωνούμε Αγγλικά, αν και δεν θα ήθελα να σπριξω κάτι τέτοιο, εκατό τα εκατό, γιατί ξέρω επιτυχημένους επιχειρηματίες των οποίων τα Αγγλικά είναι μάλλον περιορισμένα, και αντιθέτως λαλίστατους και δίγλωσσους φωσφίρες που παρέμειναν στο περιθώριο.

Θα προσέξατε, φίλοι και φίλες μου, ότι όταν αναφέρθηκα στην Αγγλική γλώσσα δεν έδωσα τον ορισμό «επίσημη γλώσσα», και τούτο διότι από την εποχή της Υπουργού Παιδείας Σούζαν Ράϊαν, όταν συνετάχθη η πολιτική και ο Νόμος για την Γλώσσα του 1984, η Αυστραλία σταμάτησε να ορίζει τα Αγγλικά ως «official language» επίσημη γλώσσα και ώρισε τα Αγγλικά σαν Lingua Franca, δηλαδή γλώσσα κοινής επικοινωνίας.

Αυτό έγινε λόγω του Πολυπολιτισμικού Χάρτη, της πολιτικής σύμβασης του κράτους με τους πολίτες, όταν το κράτος αναγνωρίζει το δικαίωμα των πολιτών να διατηρεί, να συντηρεί και να αναπτύσσει την γλωσσική και πολιτιστική προέλευση στα πλαίσια των υποχρεώσεων και του σεβασμού του νομικού πλαισίου της χώρας και των Πολιτειών.

Η Διακήρυξη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Καταστατικού Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών υπογραμμίζει

αυτά που προανέφερα και δίνει το δικαίωμα σε μας τους Μετανάστες ή Πρόσφυγες και στα παιδιά μας να διαφυλάξουμε και να αναπτύξουμε την μητρική μας γλώσσα.

Όσοι και όσες προερχόμαστε από την πολυγλωσσική παιδεία της Ευρώπης και των χωρών εκτός Ευρώπης που αποδέχονται την αξία της πολυφωνίας

Γλώσσας και Πολιτισμών κατανοούμε και το αξίωμα ότι υπάρχει αλληλεπίδραση γλωσσών και δανεισμός λέξεων από την μια γλώσσα στην άλλη. Τα Ελληνικά δάνεισαν ένα τεράστιο αριθμό γλωσσών στα Λατινικά και στις περισσότερες ΑγγλοΓερμανικές γλώσσες.

Σήμερα οι γλωσσολόγοι, κυρίως οι κοινωνιογλωσσολόγοι, ασχολούνται με τις Ελληνικές παρεμβάσεις στο Αγγλίστι γράφειν, για να κάνω μια άμεση αναφορά στο σπουδαίο έργο του Καθηγητού Καναράκη. Σήμερα επίσης δεν ισχύει η παλιά και παρωχημένη αντίληψη ότι οι πολίτες είναι ταξικά τοποθετημένοι και ανίκανοι να κατανοήσουν εξειδικευμένες έννοιες και τις αλληλεπιδράσεις των γλωσσών. Αν μη τι άλλο, η σημερινή εποχή έκανε την παιδεία και την ειδίκευση προσιτή στους πολλούς με τις μεθόδους της νέας ψηφιακής τεχνολογίας. Οπότε σήμερα παρά ποτέ άλλοτε είμαστε σε θέση

να έρθουμε πλησιέστερα με την μακροχρόνια και συνεχή χρήση της προγονικής και σύγχρονης Ελληνικής γλώσσας, οπότε εμείς και τα παιδιά μας σαν φυσικοί χρήστες και φορείς αυτού του πολιτιστικού μας θησαυρού, μπορούμε να αναπτύξουμε ένα ευρύτατο φραστικής και νοητικής ικανότητας στην γλώσσα μας.